

'Ga maar kijken wat je kunt'

„Soms zijn mensen met de diagnose autisme bang om dingen te proberen of uit te proberen, terwijl je het misschien wel zou kunnen. Maar ga maar gewoon kijken wat je kunt en hoever je komt als ondernemer.”

Webredacteur Marijn Bon (1980) is auteur van het boek 'Ondernemen(d) met autisme' en heeft zelf de diagnose Asperger. Haar uitspraak hierboven refereert aan een citaat van Nelson Mandela, dat ze voorin haar boek zette: 'It always seems impossible until it's done'. „Ik heb dat citaat gebruikt omdat mensen met een diagnose autisme heel vaak te horen krijgen dat ze dingen niet kunnen. Zelf heb ik op een reis naar Zuid-Afrika geleerd dat je meer kunt dan je denkt. Ik had daar niemand om op terug te vallen. In dat land leerde ik om flexibeler te zijn en wat meer te kijken wat er op me afkomt. Dat heeft me heel goed gedaan.”

Geraakt

Voordat ze die reis maakte liep ze in haar werk vaak vast op de sociale component. Ze onderzocht daarom of het zelfstandig ondernemerschap iets voor haar was. Tijdens een ondernemers-training van Petra Wermink-Vos trof ze een „heel fijne groep mensen die mij waardeerden zoals ik ben.” Omdat Bon weinig informatie vond voor haar specifieke doelgroep besloot ze een boek te schrijven met in eerste instantie alleen praktische tips. Dat plan liet ze

varen toen ze de eerlijke en persoonlijke verhalen van ondernemers hoorde. „In was geraakt door hun motivatie om te gaan ondernemen. Dat wilde ik laten zien. Een boek met alleen tips had daar geen recht aan gedaan.” Bon vond uiteindelijk twaalf mensen die in alle openheid hun 'verhaal' over ondernemen met autisme wilden vertellen. Een aantal van hen werkt naast een uitkering, een aantal is volledig zelfstandig ondernemer. „Ik heb er meer gesproken, maar een paar vonden het toch te spannend om er vooruit te komen, want ja: hoe zullen opdrachtgevers reageren?” De ondernemers in het boek werken vaak met of voor mensen met autisme. Maar niet altijd, zoals bij Marije van Thiel, eigenaar van restaurant Le Journal. Van Thiel: „Het is een ontzettend leuk boek geworden. Zeer herkenbaar en goed verwoord door Marijn.” Van Thiel begon precies 12,5 jaar terug in Le Journal. „Zonder steun van anderen was het in die beginjaren niet gelukt. Ik ben een gastvrouw in hart en nieren, maar je moet voor het leiden van zo'n onderneming weer weten en kennen.” Vooral sociale situaties vindt ze lastig. „Felicities nu met het jubileum. Hartstikke leuk natuurlijk, maar

krijg je zoenen en hoeveel. Vind ik lastig. Net als ziekmeldingen halverwege de dag. Dat is niet de afspraak, maar gebeurt natuurlijk wel. Ik heb geleerd om daar wat gemakkelijker mee om te gaan. Je lost dat cognitief op, maar dat kost dan wel weer bakken met energie.” In de bedrijfsvoering heeft ze er inmiddels afspraken over lopen. Bij sollicitaties legt ze gelijk uit wat ze heeft. „Ja, want een gesprek kan best wel vreemd zijn. Ik kijk mensen soms lang aan, of juist niet.” Bij het samenstellen van een nieuwe menukaart komt de chef met voorstellen. „Daar hebben we tegenwoordig tijdsafspraken over. Vroeger wilde ik zo'n nieuwe kaart in een

'Niemand met autisme is hetzelfde'

dag klaar hebben, maar dat gaat niet. Nu spreken we een datum van inleveren van de voorstellen af en dan reageer ik binnen veertien dagen. Op dat soort momenten draait mijn hoofd overuren.” De vaste gasten van het etablissement weten van

Marije haar diagnoses. „Maar die hebben privé niet zoveel met mij van doen. De praatjes gaan vaak over hen en niet over mij. Als je het heel zakelijk bekijkt komen ze hier voor een transactie: ze kopen iets en gaan dan weer weg. Maar door mijn ADHD hangt er hier wel een goeie energie, zeggen de gasten. Het personeel komt nooit in een dip. Daar zorg ik wel voor, ha ha.”

Het is zoals het is

Zowel Van Thiel als Bon heeft in de loop der jaren geleerd om de dingen te nemen zoals ze zijn. Van Thiel: „Vroeger walste ik over gedachtegangen van anderen heen, nu kan ik meegaan met anderen.”

Boek

Ondernemen(d) met autisme
Auteur: Marijn Bon,
152 pagina's. 28 euro
Uitgeverij SWP,
www.swpbook.com,
ISBN 978 90 8850 872 1

Marijn Bon: „De nadruk ligt vaak op wat je niet kunt in plaats van wat er nog wel mogelijk is.”

FOTO AWEISGERBER

'Accepteer dat zaken soms niet lukken'

een soort rouwproces heen moet. „Je moet accepteren dat je bepaalde dingen niet kunt; pas daarna kun je kijken wat je wel kunt. Dat geldt voor elke ondernemer: je moet weten waar je goed en niet goed in bent. En je kunt daarin stappen vooruit zetten. Mensen met autisme

Ze vertelt dat ze na de geboorte van haar zoon een postnatale depressie kreeg. „Ik heb veel gesprekken met psychologen gehad. Ik verwachtte na vijf echo's een meisje, maar bij de geboorte bleek het een jongen te zijn. Dat kon ik niet verhapstukken. Alles was klaar voor de komst van een meisje: roze. Ik wist niet wat ik moest doen en wat ik iedereen moest vertellen. Eigenlijk was die depressie meer gelayeerd aan het autisme dan aan de geboorte, want die jongen was natuurlijk ook hartstikke welkom.”

Artsen

Volgens Marijn Bon klopt het generieke beeld van mensen met autisme niet.

„Ja, dat is altijd de nerd die in de IT werkt. Het is wel logisch dat mensen dat denken, want er is veel werk in te vinden en het vergt een focus en aandacht voor details. Maar ze zijn absoluut ook in andere beroepsgroepen te vinden. Bij artsen bijvoorbeeld. Els van Veen is huisarts 'met autisme' en heeft een website opgezet voor artsen met autisme. Die moeten zich ook kunnen focussen en oog voor detail hebben. En een chirurg moet niet te emotioneel betrokken zijn bij de patiënt die hij moet gaan opereren.”

De auteur trekt na alle gesprekken en research voor het boek de conclusie dat wie autisme heeft en wil gaan ondernemen eerst door

zijn cognitief vaak verder ontwikkeld dan leeftijdsgenoten en sociaal juist jonger, dat maakt het lastig. Maar je kunt het wel leren. Ik vind het heel knap hoe Marije dat doet. Ze vraagt oud-werknemers waar ze goed in is.” Van zichzelf vindt Bon dat ze door het schrijven van dit boek 'stappen gezet heeft' op het gebied van plannen en organiseren van de interviews en dergelijke. „Tien of vijf jaar terug had ik daar meer moeite mee gehad.”

Tips

De praktische tips in het tweede deel van het boek zijn voortgekomen uit eigen onderzoek, ervaringen en die van de mensen die Marijn Bon geïnterviewd heeft.

„Er is veel behoefte aan praktische informatie, al kon ik in het boek niet heel specifiek zijn. Want niemand met autisme is gelijk. De uitkering en de situatie bepaalt waar je recht op hebt. Er is geen gouden formule van zo moet je gaan handelen. Bovendien verandert regelgeving nogal snel.” Bon is zelf geen ondernemer geworden. „Ik was bijna rond voor een parttime opdracht, toen de baan als content specialist bij het Amsterdamse internetbureau Swink, dat uitsluitend werkt met mensen met autisme, op mijn pad kwam. Die zaken combineren was helaas niet mogelijk.”

Durk Geertsma